

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@minedu.fi
rahoitus@minedu.fi

Viite: OKM/26/010/2016

LAUSUNTO EHDOTUKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI OPETUS- JA KULTTUURITOIMEN RAHOITUKSESTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA JA VÄLIAIKAISESTA MUUTTAMISESTA SEKÄ VAPAASTA SIVISTYSTYÖSTÄ ANNETUN LAIN 11 b §:N MUUTTAMISESTA

Esityksen sisältö

Esityksen mukaan ammatilliseen peruskoulutukseen kohdennettaisiin 190 miljoonan euron määrärahan säästö vuodesta 2017 lukien. Samoin esityksessä ehdotetaan perusopetuksen valmistavan opetuksen ja perusopetuslain 46 §:ssä tarkoitetun perusopetuksen (oppivelvollisuuden ylittäneiden) rahoituksen kytkemistä nykyistä tarkemmin toteutuneen opetuksen määrään. Esityksessä ehdotetaan myös tehtäväksi hallitusohjelmassa edellytetyt vuosia 2016-2019 koskevat indeksijääditykset vuoden 2017 osalta. Lisäksi esitetään eräitä muita valtion rahoitusta koskevia muutoksia lukiokoulutuksen, ammatillisen peruskoulutuksen ja taiteen perusopetuksen, museiden, teattereiden ja orkestereiden yksikköhintoihin. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että valtionavustuksella voitaisiin vuonna 2017 rahoittaa ehdotuksessa tarkemmin määritellyissä tapauksissa maahanmuuttajien ammatillista koulutusta. Myös nuorten aikuisten osaamisohjelman valtionavustusrahoitusta koskevien säännösten voimassaoloa jatkettaisiin kahdella vuodella vuosina 2013-2016 ohjelmassa opinnot aloittaneiden opintojen loppuun saattamiseksi. Vielä ehdotetaan perusopetuksen ja lukion rahoitusjärjestelmää tehostettavaksi vähentämällä järjestelmän laskennallisia vaiheita ja lukion yksikköhintaa koskevaa säännöstöä ehdotetaan muutettavaksi siten, että yksikköhinta olisi aikuisten oppimäärän mukaan opiskelevien osalta sama riippumatta opintojen aloittamisistä.

Länsi- Sisä-Suomen aluehallintoviraston lausunto

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto keskittyy tässä lausunnossaan tarkastelemaan esityksen ehdotuksia pääasiassa keskeisten perustehtäviensä ja toteuttamansa peruspalvelujen arvioinnin näkökulmasta. Eri kansalaisryhmien oikeuksien toteutumisen ja palvelujen tasa-arvoisen tarjonnan kannalta on merkittävää, millaisia vaikutuksia ehdotuksilla on koulutus- ja kulttuuripalvelujen

LÄNSI- JA SISÄ- SUOMEN ALUEHALLINTOVIKASTO

puh. 0295 018 450
fax 06 317 4817
kirjaamo.lansi@avi.fi
www.avi.fi

Vaasan päätoimipaikka
Wolffintie 35
PL 200
65101 Vaasa

Jyväskylän toimipaikka
Cygnaeuksenkatu 1
PL41
40101 Jyväskylä

Tampereen toimipaikka
Uimalankatu 1
PL 272
33101 Tampere

saavutettavuuteen ja laatuun. Samoin aluehallintoviraston näkökulmasta on suuri merkitys sillä, millaiseen määrälliseen ja laadulliseen tietoon koulutus- ja kulttuuripalveluja koskevat ratkaisut perustuvat ja miten vastaisuudessa voidaan kehittää resurssileikkausten kohteeksi joutuvia palveluja.

Aluehallintovirastojen toteuttaman peruspalvelujen arvioinnin vuotta 2015 koskevan raportin ja Valtiovarainministeriön Peruspalvelujen tila – raportin 2016 mukaan toisen asteen koulutuksen alueellinen saavutettavuus oli jo vuonna 2015 hieman heikentynyt sekä lukiokoulutuksen että ammatillisen koulutuksen osalta aiemmasta (ks. www.patio.fi ja Peruspalvelujen tila –raportti 2016, osa II, Kuntatalouden ja –hallinnon neuvottelukunta, Valtiovarainministeriön julkaisu - 9/2016). Lukiokoulutus oli paremmin tavoitettavissa kuin ammatillinen koulutus. Lukiokoulutusta oli Manner-Suomessa tarjolla alle 10 kilometrin etäisyydellä asuinpaikasta 85 prosentille ja vähintään kolmen koulutusalan ammatillista koulutusta 70 prosentille peruskoulun päättäneistä. Alueelliset ja kuntakohtaiset erot toisen asteen koulutuksen saavutettavuudessa olivat varsin suuria.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston mielestä on vaarana, että ammatilliseen perusopetukseen kohdistettavien säästöjen seurauksena eroja toisaalta yleissivistävän lukion ja toisaalta ammatillisen koulutuksen saavutettavuudessa ja jopa näiden erojen kasvamisesta aletaan pitää luonnollisina ja siedettävinä asioina, vaikka kysymyksessä ovat ihmisten opinto- ja urapolkuja sekä kansalaisten tasa-arvoa ajatellen hyvin merkittävät yhteiskunnalliset palvelut. Jättämällä säästöjen lopullinen kohdentaminen koulutuksen järjestäjien joustavasti toteutettavaksi sekä edellytysten luominen koulutuksen laadulliselle kehittämiselle ovat parhaita vastalääkkeitä leikkausten kielteisten vaikutusten torjumiseksi. Myös toisen asteen kaikkien oppilaitosten keskinäiseen yhteistyöhön ja yhteiseen kehittämistyöhön tulisi entisestä enemmän kannustaa ja poistaa sen esteeksi koettuja virallisia ja epävirallisia normeja.

Toisen asteen koulutuksen järjestäjien, sen käytännön toteuttajien ja opiskelijoiden myönteisen tulevaisuusorientaation säilyttämiseksi resurssiniukkuudenkin oloissa on tärkeää, että koulutukselle osoitetaan vahva laadullisen kehittämisen tuki. Opetus- ja kulttuuriministeriön aluehallintovirastojen kautta rahoittamalla Osaava-ohjelmalla on saavutettu hyviä tuloksia ja alueellisesti syntyneet ja vahvistuneet koulutuksen järjestäjien verkostot ovat yleisesti halukkaita jatkamaan alueellista kehittämistyötä. Tällaisen toiminnan resursointia tulisi jatkaa ja ottaa se yhtenä vaihtoehtona huomioon parhaillaan istuvan opettajankoulutusfoorumin opettajien perus- ja täydennyskoulutusta koskevia esityksiä piakkoin arvioitaessa.

Tietoon perustuvan ohjauksen ja johtamisen periaatteiden mukaisesti koulutuksen arviointityön ja tutkimuksen tulee olla tärkeä osa toisen asteen koulutuksen kehittämistyötä. Kun vireillä on monia koulutukseen liittyviä reformeja (sääntelyn purku, opetuksen yksilöllistäminen, työn ja koulutuksen lähentäminen, oppilashuoltotyön kehittäminen, opinto- ja uraohjauksen kehittäminen) ja kun niitä joudutaan toteuttamaan niukkojen resurssien avulla, on tärkeää tukea uudistuksia tutkimustyöllä.

LÄNSI- JA SISÄ- SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 0295 018 450
fax 06 317 4817
kirjaamo.lansi@avi.fi
www.avi.fi

Vaasan päätoimipaikka
Wolffintie 35
PL 200
65101 Vaasa

Jyväskylän toimipaikka
Cygnaeuksenkatu 1
PL41
40101 Jyväskylä

Tampereen toimipaikka
Uimalankatu 1
PL 272
33101 Tampere

Opetus- ja kulttuuriministeriön tulisi osaltaan huolehtia siitä, että koulutusjärjestelmään sekä koulutuksen sisältöihin ja tuloksiin kohdistuvaa arviointi- ja tutkimustyötä tekevät olisivat riittävästi vuorovaikutuksessa toimeksiantajiensa kanssa sekä keskenään. Kansallisella koulutuksen arviointikeskuksella (Karvi) ja aluehallintovirastojen opetus- ja kulttuuritoimi –vastuualueilla on jo ollut keskinäistä vuorovaikutusta. Aluehallintovirastojen ja yliopistojen – mukaan lukien niiden kasvatustieteiden tiedekunnat, opettajankoulutuslaitokset ja Koulutuksen tutkimuslaitos (KTL) sekä muut tutkimuslaitokset – yhteistyöllä opetushenkilöstön täydennyskoulutuksessa on jo pitkä historia. Koulutukseen kohdistuvaa arviointi- ja tutkimustyötä tekevien tahojen nykyistä paremman yhteistyön ja vuorovaikutuksen ei tarvitsisi merkitä esimerkiksi Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen riippumattomuuden heikkenemistä. Eri tahojen – opetus- ja kulttuuriministeriön, Karvin, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen eri toimijoiden sekä peruspalvelujen arvioinnista huolehtivien aluehallintovirastojen sekä Opetushallituksen nykyistä säännöllisempi vuorovaikutus arviointi- ja tutkimusasioissa auttaisi kaikkia tahoja tunnistamaan entistä paremmin koulutukseen kohdistuvia arviointi- ja tutkimustarpeita sekä suunnittelemaan niiden resursointia ja arviointi- ja tutkimustiedon nykyistä parempaa hyödyntämistä.

LÄNSI- JA SISÄ- SUOMEN ALUEHALLINTOVIKASTO

puh. 0295 018 450
fax 06 317 4817
kirjaamo.lansi@avi.fi
www.avi.fi

Vaasan päätoimipaikka
Wolffintie 35
PL 200
65101 Vaasa

Jyväskylän toimipaikka
Cygnaeuksenkatu 1
PL41
40101 Jyväskylä

Tampereen toimipaikka
Uimalankatu 1
PL 272
33101 Tampere

Lausunnon keskeinen sisältö

Aluehallintovirastojen toteuttaman peruspalvelujen arvioinnin vuotta 2015 koskevan raportin ja Valtiovarainministeriön Peruspalvelujen tila – raportin 2016 mukaan toisen asteen koulutuksen alueellinen saavutettavuus oli jo vuonna 2015 hieman heikentynyt sekä lukiokoulutuksen että ammatillisen koulutuksen osalta aiemmasta. Manner-Suomessa oli lukiokoulutusta tarjolla alle 10 kilometrin etäisyydellä asuinpaikasta 85 prosentille ja vähintään kolmen koulutusalan ammatillista koulutusta 70 prosentille peruskoulun päättäneistä. Erot lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen tarjonnassa sekä alueelliset ja kuntakohtaiset erot toisen asteen koulutuksen saavutettavuudessa ovat varsin suuria. **Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston mielestä on vaarana, että näiden erojen kasvamista aletaan säästöjen seurauksena pitää luonnollisina ja siedettävänä asioina, vaikka kysymyksessä ovat ihmisten opinto- ja urapolkuja sekä kansalaisten tasa-arvoa ajatellen hyvin merkittävät yhteiskunnalliset palvelut.**

Toisen asteen koulutuksen järjestäjien, sen käytännön toteuttajien ja opiskelijoiden myönteisen tulevaisuusorientaation säilyttämiseksi entisestään niukentuvien resurssien oloissa on tärkeää, että koulutukselle osoitetaan vahva laadullisen kehittämisen tuki. Opetus- ja kulttuuriministeriön aluehallintovirastojen kautta rahoittamalla Osaava-ohjelmalla on saavutettu hyviä tuloksia ja alueellisesti syntyneet ja vahvistuneet koulutuksen järjestäjien verkostot ovat yleisesti halukkaita jatkamaan alueellista kehittämistyötä. Tällaisten **alueellisten verkostojen kehittämistoiminnan resursointia tulisi jatkaa** ja ottaa se yhtenä vaihtoehtona huomioon parhaillaan istuvan opettajankoulutusfoorumin opettajien perus- ja täydennyskoulutusta koskevia esityksiä piakkoin arvioitaessa.

Koulutuksen arviointityön ja tutkimuksen tulee olla tärkeä osa toisen asteen koulutuksen kehittämistyötä. Kun vireillä on monia koulutukseen liittyviä reformeja (sääntelyn purku, opetuksen yksilöllistäminen ja muu pedagoginen kehittäminen, työn ja koulutuksen lähentäminen, oppilashuoltotyön kehittäminen, opinto- ja uraohjauksen kehittäminen) ja kun niitä joudutaan toteuttamaan entisestään niukentuvien resurssien avulla, **on tärkeää tukea uudistuksia tutkimustyöllä.** Eri tahojen – opetus- ja kulttuuriministeriön, Karvin, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen sekä peruspalvelujen arvioinnista huolehtivien aluehallintovirastojen sekä Opetushallituksen nykyistä säännöllisempi vuorovaikutus arviointi- ja tutkimusasioissa auttaisi kaikkia tahoja tunnistamaan entistä paremmin koulutukseen kohdistuvia arviointi- ja tutkimustarpeita sekä suunnittelemaan niiden resursointia ja arviointi- ja tutkimustiedon nykyistä parempaa hyödyntämistä.

Johtaja

Tuomo Laitila

LÄNSI- JA SISÄ- SUOMEN ALUEHALLINTOVIKASTO

puh. 0295 018 450
fax 06 317 4817
kirjaamo.lansi@avi.fi
www.avi.fi

Vaasan päätoimipaikka
Wolffintie 35
PL 200
65101 Vaasa

Jyväskylän toimipaikka
Cygnaeuksenkatu 1
PL41
40101 Jyväskylä

Tampereen toimipaikka
Uimalankatu 1
PL 272
33101 Tampere